

Juhis kaubale tolliväärtuse määramiseks

NB! Juhis ei ole lõplik ning täieneb vastavalt Euroopa Komisjoni antavatele suunistele ja Eesti praktikale ja vajadusele.

Sisukord

Sissejuhatus.....	3
Õiguslikud alused	4
Mõisted	5
I Tolliväärtuse määramise põhimeetod	6
1. Tehinguväärtus	6
1.1. Tehinguväärtuse kasutamise tingimused.....	7
1.1.1. Peamine tingimus.....	7
1.1.2. Lisatingimused	7
1.2. Tehinguväärtusele lisatavad elemendid	9
1.3. Elemendid, mida ei lisata tolliväärtusele.....	9
1.4. Tehinguväärtuse määramise protsess	10
1.5. Seotud isikute vahelised tehingud ja tõendamine tollile	13
1.6. Kauba liidu tolliterritooriumile toomise koht.....	13
1.7. Veokulude proportsionaalsus.....	16
1.8. Järjestikused edasimüügid.....	17
1.8.1. Üldised küsimused järjestikuste müükide puhul nn „peamine müük“ välja selgitamiseks ...	17
1.8.2. Mõned näited järjestikustest edasimüükidest (tegelikke olukordi võib olla rohkem)	17
II Teisesed tolliväärtuse määramise meetodid	18
2. Identse kauba tehinguväärtus	20
2.1. Mõned näited identse ja sarnase kauba tehinguväärtuse kasutamiseks	20
3. Sarnase kauba tehinguväärtus	22
4. Tuletatud väärtus ehk ühikuhinna väärtuse meetod	23
5. Arvutatud väärtuse meetod	25
6. Varumeetod	26
III Tolliväärtuse lihtsustus	26
IV Tolliväärtuse deklaratsioon / kohustuslikud tolliväärtuseandmed	27
V Korduma kippuvad küsimused	27
Lisa 1. Testi oma teadmisi.....	31
Lisa 2. RA lisa 23-01	33

Sissejuhatus

Käesolev juhend on mõeldud peamiselt importööridele ja nende tolliagentidele.

Tolliväärtuse määramise reeglid tulenevad Maailma Tolliorganisatsiooni (WTO) üldisest tolli- ja kaubanduskokkuleppes (GATT leping), täpsemalt GATT 1994 VII artikli rakendamise lepingust. Täpsemad reeglid kehtestavad GATTiga ühinenud liikmed – ELi tolliväärtuse reeglid tulevad Liidu tolliseadustikust.

Tolliväärtus on tollis kogutavate maksude üks aluseid¹, st kauba tolliväärtusest oleneb makstava tollimaksu ja käibemaksu suurus.

Segamini ei tohi ajada kauba tolliväärtust ja kauba maksumust.

Tollimaks – enamasti on tollimaksu suuruseks teatud protsent kauba tolliväärtusest. Seda nimetatakse „*ad valorem*” tollimaksuks.

[Eesti Tollitariifistikust](#) (ETT) on võimalik leida kogu info kaubakoodide, protseduuride ja maksumäärade kohta. Teavet jagab ka tolliinfo e-posti aadressil tollinfo@emta.ee ja telefonil 880 0814.

Käibemaks – imporditavate kaupade käibemaksuga maksustatava väärtuse, moodustavad **tolliväärtus ja kõik importimisel tasumisele kuuluvad maksud** (edaspidi impordimaksud) ning **muud** kauba sihtkohta toimetamisega seotud **kulud**, sealhulgas tolliväärtusesse arvamata vahendustasu, pakkimis-, veo- ja kindlustuskulud kuni esimese sihtkohani Eesti territooriumil. Reeglid selleks on kehtestatud [ELi käibemaksu direktiivis](#) ja [käibemaksuseaduses](#).

Tolli kohustuseks on koguda ja koostada kaubandusstatistikat Eesti ja ELi jaoks. Importija, deklarandi kohuseks on deklareerida kauba tolliväärtus impordi tollideklaratsioonil. Tolliväärtus tuleb deklareerida „statistilise väärtuse” lahtris, olenemata sellest, kas *ad valorem* tollimaks tuleb maksta või mitte.

¹ Teisteks olulisteks alusteks on kauba päritolu, klassifitseerimine jm

Õiguslikud alused

- [GATT rakendamise leping](#)

Euroopa Liidu (EL) tolliväärtuse määramise reeglid on kehtestatud ELi määrustega.

Kõik ELi õigusaktid on eesti keeles kättesaadavad [ELi ametlikult veebisaidilt](#).

- [Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus \(EL\) nr 952/2013](#), 9. oktoober 2013, millega kehtestatakse liidu tolliseadustik (edaspidi LTS), artiklid 69–74;
- [Komisjoni rakendusmäärus \(EL\) 2015/2447](#), 24. november 2015, millega nähakse ette Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 952/2013 (millega kehtestatakse liidu tolliseadustik) teatavate sätete üksikasjalikud rakenduseeskirjad (edaspidi RA), artiklid 127–146;
- [Komisjoni delegeeritud määrus \(EL\) 2015/2446](#), 28. juuli 2015, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 952/2013 seoses liidu tolliseadustiku teatavaid sätteid täpsustavate üksikasjalike eeskirjadega (edaspidi DA) artikkel 71;
- [Komisjoni delegeeritud määrus \(EL\) 2016/341](#), 17. detsember 2015, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 952/2013 seoses liidu tolliseadustiku teatavate sätete üleminekueeskirjadega, kui vajalikud elektroonilised süsteemid veel ei toimi, ja muudetakse komisjoni delegeeritud määrust (EL) 2015/2446, art 6.

Mõisted

- WCO – *World Customs Organization* / Maailma Tolliorganisatsioon
- GATT – *Agreement of Tariffs and Trade*
- Ostu-müügi tehing (edaspidi **müük**) – leping, mis hõlmab omandi ja omandiõiguse üleminekut raha või muu väärtuse vastu.

Müügi määratlemisel on olulisteks tingimusteks:

- nii müüja, kui ka ostja on **kompetentsed** lepingu sõlmimiseks;
- osapoolte **vastastikune kokkulepe** ostu-müügi üksikasjalike tingimuste osas;
- lepingu **ese on üleantav**;
- makstud või makstav **tasu**, rahas vm samaväärses, **on kokku lepitud**.
- Faktuurarve – saadetud kaupade nimestik koos arvega.
- Arve (*invoice*) – mittekaubeldav kommertsdokument, mis on välja antud kauba müüa poolt kauba ostjale. Arvel on määratletud äripartnerid, samuti müüdava kauba täpne olemus (kogus, tingimused, karakteristikud), transpordiliik ja veo kuupäev, hinnad ja allahindlused (kui üldse), samuti ka tarne- ja maksetingimused. Teatud juhtudel (eriti kui sellele on alla kirjutanud müüja või müüja esindaja), toimib arve ka maksenõudena ja muutub omandust tõendavaks dokumendiks, kui kogu makse on laekunud. Arve tüübid on faktuurarve, konsulaar-arve, arve tolli jaoks ja proforma arve.
- Proforma arve – lühendatud arve või eelkalkulatsioon, mille müüja on ostjale saatnud enne kaupade lähetamist või kohale toimetamist. Proforma annab teavet kaupade olemuse ja koguse kohta, samuti märgib nende väärtuse ja muu olulise teabe, nagu näiteks kaupade kaalu ja transpordi kulud. Proforma arved on levinud kui esialgsed arved ja teatud juhtudel tõendamaks tollile kaupade väärtust importimisel (kui ei ole tegemist ostu-müügiga). Nad erinevad tavalisest arvest sellepõhjust, et Proforma arvet ei loeta maksenõudeks, ehk selle alusel ei teki nõuet kaupade eest maksmiseks. Proforma arvet võidakse nimetada ka ostukinnitusaktiks või müügilepinguks.
- Ostuagent – isik, kes tegutseb ostja ülesandel, pakkudes talle teenust leidmaks varustajaid, suhtlemaks müüjaga et selgitada ostja tingimusi, kogudes kaubanäidiseid, teostades kauba vaatlust ja mõningatel juhtudel ka kindlustuse, transpordi, ladustamise jm korraldamine.
- Müügiagent – isik, kes tegutseb müüja kasuks, ta otsib kliente ja kogub tellimusi, mõningatel juhtudel võib ta organiseerida kauba ladustamise ja kohale toimetamise.
- Tarneklauslid – tingimused müügi- või transpordilepingul, mis määravad kauba vedaja, marsruudi, tarnekulud, samuti kaupade tarnimise koha ja aja. Kõige levinumateks tarneklausliteks on Incoterms 2010 või 2020 sätestatud tarneklauslid, kuid osapooled võivad kokku leppida ka teistsugustes tarnetingimustes – sel juhul peavad need olema võimalikult täpselt müügilepingus sätestatud. Vt ka meie kodulehel olevat juhist [„Tarneklauslitest tollivormistusel“](#).

I Tolliväärtuse määramise põhimeetod

Tolliväärtuse määramise meetodeid on 6:

- a) [tehinguväärtuse meetod](#);
- b) [identse kauba tehinguväärtus](#);
- c) [sarnase kauba tehinguväärtus](#);
- d) [tuletatud väärtuse meetod](#);
- e) [arvutatud väärtuse meetod](#);
- f) [varumeetod](#).

Tolliväärtuse määramise esmaseks meetodiks on tehinguväärtuse meetod, st kõigepealt peab **alati** proovima määrata tolliväärtuse esimese (tehinguväärtuse) meetodi alusel.

Teisi meetodeid nimetatakse teisesteks tolliväärtuse määramise meetoditeks.

Meetodeid tuleb rakendada nende järjekorras, ehk järjekorras järgmise meetodi kasuks võib otsustada vaid siis, kui eelneva(te) meetodi(te) alusel on tolliväärtuse rakendamine võimalu (LTS art 74 lg 1).

Tollil on õigus küsida, miks ei ole kasutatud eelnevat meetodit.

Deklarant peab olema suuteline tollile selgitama, miks ei ole eelneva(te) meetodi(te) kasutamine võimalik.

Ainukese erandina võib deklarant soovi korral kasutada viiendat meetodit enne neljandat.

Peamine tolliväärtuse määramise meetod on siiski esimene ehk tehinguväärtuse meetod. Deklarant peab seda meetodit kasutama alati, kui see on võimalik.

1. Tehinguväärtus

Tolliväärtus tuleb alati määrata esimese võimaliku meetodi alusel. Kõige esimest tolliväärtuse määramise meetoditest nimetatakse tehinguväärtuse meetodiks. See on meetod, mida deklarant peab kõigepealt proovima kasutada! Alles siis, kui on selge, et seda meetodit kasutada ei ole võimalik², võib liikuda järgmise (identsete kaupade tolliväärtus) meetodi juurde.

NB! Deklarant peab tehinguväärtuse mitte kasutamisel seda oskama põhjendada.

Tehinguväärtus on kõige tavalisem, leides kasutust rohkem, kui 90% imporditud kaupadele *ad valorem* maksude määramiseks.

Tehinguväärtuseks on ekspordiks ühenduse tolliterritooriumile müüdud kauba eest tegelikult makstud või makstav hind, millele lisatakse teatud kulutuste eest makstud hind (vt [punkt 1.2](#)), teatud elemendid võib ka eemaldada (vt [punkt 1.3](#)).

² Täitmata on [tehinguväärtuse tingimused](#), vt p 1.1.

1.1. Tehinguväärtuse kasutamise tingimused

1.1.1. Peamine tingimus

Toimunud **on müük**. Selle tõendamiseks **peab** (deklarandil) olema esitada **ARVE** (arvel määratud summa alusel on makstud/makstakse kauba eest) (RA artikkel 145³). **Proforma arve ei ole tõestus** ostu-müügi toimumise kohta ja see ei saa olla aluseks lõpliku⁴ tolliväärtuse määramisel tehinguväärtuse meetodi alusel. Vt ka [Euroopa Komisjoni juhust](#).

1.1.2. Lisatingimused

- a) Ostjale ei ole (lepingust tulenevalt) ette nähtud piiranguid kauba kasutamiseks või käsutamiseks.

Ükski juhendmaterjal ei nimeta täpsemalt, mida selliste piirangute all mõeldakse (tekst on GATT lepingust), kuid ilmselt on selle klausli olemasolu seotud kommertsõiguse mõiste „müük“ olemusega. „Müük“ defineeritakse üldiselt kui kauba ja omandiõiguse üleminekut müüjalt ostjale. Omandiõiguse üleminekul võib ostja kasutada ja käsutada kaupa nii, nagu ta ise heaks arvab (vastavalt kehtivatele riiklikele nõuetele). Kui aga sellised tavalised õigused kaupa kasutada ja käsutada eilähe müüjalt ostjale üle või on piiratud, siis tekib küsimus, kas seda tehingut saab pidada müügiks selle õiguslikus mõistes.

On üsna tõenäoline, et kui müüja on kehtestanud piirangud selle kohta, kuidas või kus või kellele ostja võib kaupa edasi müüa, on selle asjaoluga hinnaläbirääkimistel arvestatud, mistõttu võib kauba hind olla väiksem, kui siis, kui selliseid piiranguid ei esineks. See ongi põhjuseks, miks ei tohi kasutada tehinguväärtust, kui sellised piirangud on kehtestatud.

Teatud piirangud kauba kasutamisel ja käsutamisel on siiski lubatud (LTS art 70lg 3 a), näiteks:

- o piirangud, mis on ette nähtud liidu õigusaktidega või kehtestatud liidu ametiasutuste poolt.

Näiteks võib selliseks piiranguks olla teatud impordilitsentsi nõue konkreetsele kaubale.

- o piirang, mis käsitleb kauba edasimüüki teatud geograafilisse piirkonda;

Näiteks müüja ei luba importijal turustada imporditud kaupa väljaspool konkreetset piirkonda.

- o piirangud, mis ei mõjuta oluliselt kauba tolliväärtust.

Näiteks autotootja (eksportöör) ei luba importijal müüja või demonstreerida teatud uut mudelit enne konkreetset kuupäeva.

³ RA art 145: „Lisadokumendina nõutakse deklareeritud tehinguväärtuse kohta käivat arvet.“

⁴ Võimalik on deklareerida lihtsustatud deklaratsiooniga tulenevalt LTS art 166, või kasutada teiseid meetodeid.

- b) Kauba müük ega hind ei sõltu mingitest tingimustest ega kaalutlustest, mille väärtust ei ole võimalik kindlaks määrata.

Tingimused või kaalutlused siin kontekstis viitavad mingile **kohustusele**, mille müüja või ostja on võtnud seoses imporditud kauba eest tegelikult makstud või makstava hinnaga.

Juhud, millal tolliväärtust ei saa määrata tehinguväärtuse meetodil, on **näiteks** järgmised:

- müüja kehtestab hinna tingimusel, et ostja ostab ka teatud arvu teisi tooteid või
 - kauba müügihind sõltub teistest toodetest, mida ostja müüb omakorda müüjale või
 - imporditud kauba hind kujuneb mingi muu makseviisi alusel, näiteks lisaks makstavale hinnale on kokku lepitud, et ostja töötleb imporditavat toodet edasi ja valmistoodangust saab müüja teatud osa tasuta või
 - uue sõiduki ostuhinda vähendatakse summa võrra, mille on müüja määranud vahetuskaubaks olevale vanale sõidukile (*trade-in*). Vahetuskauba hind on nn nominaalväärtus, mis võib erineda olenevalt kauba vastuvõtjast. Seda ei saa võtta aluseks, kui määratakse kindlaks kauba tolliväärtust.
- c) Kauba järgmisest edasimüügist saadud tulust ei laeku osa summast otseselt või kaudselt müüjale (v.a juhul, kui selle summa suurus on tolliväärtuse määramise ajal täpselt teada).

Sellisel juhul on tavaline, et lepingupartnerid määratlevad lepingus müüjale laekuva tulu protsentuaalselt (mitte konkreetse summa), mistõttu ei ole tolliväärtuse määramise ajal võimalik teha kindlaks täpset summat, seega ei saa sel juhul määrata tolliväärtust tehinguväärtuse meetodi alusel.

Siiski, kui see summa on lepingus **täpselt fikseeritud**, võib tolliväärtuse määrata tehinguväärtuse meetodil, lisades makstud hinnale nimetatud summa (edasimüügi tulu).

- d) Ostja ja müüja ei ole teineteisega seotud või kui nad on seotud, siis ei ole nendevaheline suhe **mõjutanud hinda**.

Seotud isikuteks on vastavalt RA artiklile 127 isikud, kui:

- a) nad on teineteise äriettevõtte ametiisikud või juhatuse liikmed;
- b) nad on juriidiliselt tunnustatud äripartnerid;
- c) nende vahel on töösuhe;
- d) kolmas isik omab või kontrollib või valdab otseselt või kaudselt 5% või rohkem mõlema poole kõigist emiteeritud hääleõiguslikest osadest või aktsiatest;
- e) üks nendest kontrollib otseselt või kaudselt teist;
- f) kolmas isik kontrollib otseselt või kaudselt mõlemaid;
- g) nad koos kontrollivad otseselt või kaudselt kolmandat isikut;
- h) nad on ühe ja sama perekonna liikmed.

Seotud isikute vahelistest tehingutest ja hinna mõjutatuse tõestamisest täpsemalt [punktis 1.5](#).

1.2. Tehinguväärtusele lisatavad elemendid

Kui on välja selgitatud müük, mis on tehinguväärtuse aluseks, tuleb tolliväärtuse määramiseks lisada kauba eest tegelikult makstud või makstavale hinnale LTS artiklis 71 nimetatud elemendid:

a) kohale toimetamise kulud

Transpordi-, kindlustus-, laadimis- ja käitlemiskulud, mis on seotud kaupade kohale toimetamisega **kohani, kus kaup tuuakse liidu tolliterritooriumile** (vt [punkt 1.6](#)) tuleb arvestada tolliväärtuse juurde.

b) komisjonitasud

Teatud komisjoni- ja vahendustasud, kaasaarvatud müügi komisjonitasu tuleb arvestada tolliväärtusesse. Välja võib jätta [ostukomisjonitasu](#) tingimusel, et see on näidatud kaubahinnast eraldi.

c) autori- ja litsentsitasud

Need kulutused tuleb lisada kaupade tolliväärtusesse, kui need on seotud imporditud kaupadega ja tingimusel, et need on makstud kauba saaja poolt müügitehingu toimumiseks.

d) teenused, mida ostja on teinud tasuta või alandatud hinnaga selleks et kaupu toota ja ekspordiks müüa. Kui ELi ostja on osutanud selliseid teenuseid, siis tuleb nende hind arvestada tolliväärtusesse juhul, kui need ei ole juba kauba müüja poolt hinnale lisatud.

- Materjalid, komponendid, osad jms, millest imporditud kaup koosneb (kaasaarvatud hinnasildid, juhendid jms);
- Imporditud kauba tootmisel kasutatud tööriistad, stantsid, valuvormid jms;
- Imporditud kauba tootmisel tarvitatud materjal, näiteks lihvimismaterjalid, määrdeained, reaktiivid, kemikaalid jne mida on kasutatud kaupade tootmisel kuid ei moodusta osa nendest;
- Inseneri-, arendus-, kunstniku- ja disaineritööd ning kavandid ja visandid, mis on tehtud väljaspool ELi ja mis on vajalikud imporditud kauba tootmiseks (välja arvatud teadustöö ja algsed disainijoonised);

Kokkuvõtteks, kõik kulutused (mitme- või ühekordsed), mida ostja on teinud ühe või mitme eelpool nimetatud kauba või teenusena, tuleb arvestada kauba tolliväärtusesse sisse!

e) konteinerid ja pakendid:

- konteinerid, mida käsitletakse kaubaga kooskäivaks (klassifitseeritakse koos kaubaga).
- pakendid ja pakkimine – nii materjalid kui tööjõule tehtud kulutused.

1.3. Elemendid, mida ei lisata tolliväärtusele

Vastavalt LTS art 72 ei lisata tolliväärtuse määramisel tehinguväärtusele järgmiseid elemente:

a) imporditud kauba veokulud pärast selle sisenemist liidu tolliterritooriumile;

b) ehitus-, paigaldus-, kooste-, hooldus- või tehnoabikulud, kui neid teenuseid osutati pärast selliste kaupade sisenemist liidu tolliterritooriumile, nagu tööstuslik sisseseade, masinad või seadmed;

c) intressid rahastamiskokkuleppe alusel, mille ostja on sõlminud ja mis on seotud imporditud kauba ostmisega, sõltumata sellest, kas rahastajaks on müüja või mõni muu isik, tingimusel et rahastamiskokkulepe on sõlmitud kirjalikult ja vajaduse korral saab ostja tõendada, et järgmised tingimused on täidetud:

i) sellist kaupa müüakse reaalselt hinnaga, mis on deklareeritud kui tegelikult makstud või makstav hind;

ii) nõutav intressimäär ei ületa taset, mida kõnealuse rahastamise ajal kohaldatakse selliste tehingute suhtes riigis, kus rahastamine toimub;

d) tasu imporditud kauba reprodutseerimise õiguse eest liidus;

e) ostukomisjonitasud;

f) imporditollimaksud või muud kauba impordi või müügiga seoses liidus makstavad maksud;

g) olenemata artikli 71 lõike 1 punktist c, tasu, mida ostja maksab imporditud kauba turustamise või edasimüügi õiguse eest, kui see tasu ei ole kauba liitu eksportimiseks müümise tingimus.

1.4. Tehinguväärtuse määramise protsess

Vastavalt kehtivale seadustikule (LTS alates 1. mai 2016) ja selle rakendusmäärusele RA (eriti artikkel 128), on kauba esmaseks tolliväärtuseks tehinguväärtus, milleks on liidu tolliterritooriumile **eksportimiseks müüdud** kauba eest **tegelikult makstud hind**. Artikkel 128lg 1 täpsustab, et tehinguväärtuse aluseks on müük, mis toimus **vahetult enne kauba toomist EL tolliterritooriumile**.

Siinkohal on kindlasti märksõnadeks „tegelikult makstud(makstav) hind“ ja „tollipiiri ületamine vahetult peale müüki“.

Lisaks peab tehing vastama eelpool nimetatud [tehinguväärtuse tingimustele](#), lühidalt:

- tehinguväärtuse aluseks olev müük (edaspidi **peamine müük**) peab vastama „müügi“ tingimustele selle kommertslikus ja õiguslikus mõttes (vt ka [mõisted](#));
- tehingut kinnitavad dokumendid (ARVE on kohustuslik) näitavad kauba eest tegelikult makstud hinda ja müüjale ei laeku mingeid muid makseid;
- kaup on ületanud tollipiiri tulenevalt nimetatud tehingust;
- ostja ja müüja ei ole seotud (RA art 127) või kui nad on seotud, siis ei mõjuta sõltuvus kauba hinda ja see on **tõendatav või tõendatud** ([punkt 1.5](#));
- täidetud on ka muud tingimused – puuduvad piirangud kauba kasutamiseks või käsutamiseks ([punkt 1.1.2 a](#)), samuti puuduvad muud tingimused ja kaalutlused, mille hind ei ole teada ([punkt 1.1.2 b](#)).

Kui nüüd vaadata osapoolte vahelisi järjestikuseid edasimüüke, siis kehtiv õiguslik kord eeldab, et eelkõige teab ettevõtte (kauba saaja/importöör) ise, milline müükidest oli peamine müük (mis vastab kõikidele eelpool nimetatud tingimustele). Vt [Tabel 1](#).

Kui asjaolud ei viita otseselt ühele tehingule, siis on **kauba ostja (saaja) ja tolliagendi asi välja selgitada tehingute tegelik olemus⁵ ENNE tollideklaratsiooni vormistamist!** Kui asjaolusid hakkab kontrollima toll koridorides või järelkontrolli käigus, siis venitab see automaatselt tollivormistuse pikaajaliseks ja administratiivselt kulukaks – sellega ei ole rahul eelkõige kliendid ise.

⁵ Leida nn „peamine müük“

Tabel 1. „Peamine müük“ kindlaks tegemine

Kas tehing toimus vahetult enne tollipiiri ületamist?				
JAH	Kas tehing oli „ost-müük“ nii kommerts-kui ka õiguslikus mõttes (vt mõisted)?			Kui vastus küsimusele on „jah“ siis see on ilmselt nn „peamine müük“, mis saab olla aluseks tehinguväärtuse määramisel juhul, kui kõik muud tingimused on täidetud. Vt edasi!
	JAH	Kas kõik muud tingimused on täidetud (näiteks ei tehta muid makseid müüja kasuks jm)?		
		JAH		Tolliväärtuse saab määrata kasutades tehinguväärtuse meetodit, kui ka teised tingimused on täidetud
		EI		Tolliväärtust ei saa määrata kasutades tehinguväärtuse meetodit
	EI			Tolliväärtust ei saa määrata kasutades tehinguväärtuse meetodit
	Kas tehingu osapooled on omavahel seotud isikud ?			
	JAH	Kas seotus on mõjutanud hinda?		
		JAH		Tolliväärtust ei saa määrata kasutades tehinguväärtuse meetodit
		EI	Kas ettevõtte on esitada võrdlusväärtused?	
			JAH	Tolliväärtuse saab määrata kasutades tehinguväärtuse meetodit, kui ka teised tingimused on täidetud
			EI	Tolliväärtust ei saa määrata kasutades tehinguväärtuse meetodit
	EI			Tolliväärtuse saab määrata kasutades tehinguväärtuse meetodit, kui ka teised tingimused on täidetud
	Kas tehingu tõendamiseks on esitada ARVE?			
	JAH			Tolliväärtuse saab määrata kasutades tehinguväärtuse meetodit, kui ka teised tingimused on täidetud
	EI			Tolliväärtust ei saa määrata kasutades tehinguväärtuse meetodit
EI				Sellisel juhul ei ole tegemist nn „peamise müügiga ja see tehing ei saa olla tehinguväärtuse aluseks

1.5. Seotud isikute vahelised tehingud ja tõendamine tollile

Üheks tehinguväärtuse oluliseks tingimuseks on nõue, et ostja ja müüja ei ole teineteisega seotud või kui nad on seotud, siis ei ole nendevaheline suhe **mõjutanud hinda**. Seotud isikute vahelisi tehinguid täpsustab RA artikkel 134.

Kui ostja ja müüja on seotud, siis selleks, et teha kindlaks, kas selline seotus ei ole mõjutanud hinda, kontrollib toll müügi asjaolusid ja deklarandile antakse võimalus esitada täiendavat üksikasjalikku teavet.

Deklareeritud tolliväärtuse võib siiski aktsepteerida, **kui deklarant tõendab**, et see on väga lähedane ühele järgmistest **võrdlusväärtustest**, mis on määratud samal ajal või ligikaudu samal ajal:

- a) tehinguväärtus liidu tolliterritooriumile eksporditud identsete või sarnaste kaupade müügil ostja ja müüja vahel, kes ei ole ühelgi juhul seotud;
- b) identsete või sarnaste kaupade tolliväärtus, mis on määratud tuletatud väärtuse meetodi kohaselt (LTS artikkel 74 lg 2 c);
- c) identsete või sarnaste kaupade tolliväärtus, mis on määratud arvutatud väärtuse meetodi kohaselt (LTS artikkel 74 lg 2 d).

Võrdlusväärtuste alusel kaupade väärtuse määramisel arvestatakse erinevusi kaubanduslikul tasemel, kauba koguseid, [tehinguväärtuse elemente](#) ja kulusid, mida müüja peab tegema seoses müügitehingutega, mille puhul ta ei ole ostjaga seotud, kui tal selliseid kulusid ei oleks tehingu puhul kus ta on ostjaga seotud.

NB! võrdlusväärtuseid kasutatakse deklarandi taotlusel ja need ei asenda deklareeritud tehinguväärtust, st toimunud peab siiski olema ostu-müügi tehing seotud isikute vahel. See tehing on aluseks kaupade tolliväärtuse deklareerimisel tehinguväärtuse alusel!

Näide – oletagem, et RU ja LT ettevõtte on seotud isikud RA artiklis 127 lg 1 b) toodud määratluses. Kui soovitakse kasutada tehinguväärtuse alusena nende omavahelise tehingu väärtust, siis peab deklarant tooma tollile tõendid, et hind ei ole seotusest mõjutatud. Kõige lihtsam variant on tuua tollile tõend, et RU ettevõtte on müünud sama kaupa mõnele teisele **mitte seotud** EL isikule sama või madalama hinnaga.

Kui ostja ja müüja on seotud isikud ja seotus on mõjutanud hinda, ei tohi kauba tolliväärtust määrata tehinguväärtuse alusel ja kasutada tuleb [teiseseid meetodeid](#).

1.6. Kauba liidu tolliterritooriumile toomise koht

Kauba liidu tolliterritooriumile toomise kohana⁶ käsitletakse:

⁶ RA art 137

- **meritsi** veetava kauba puhul esimest sadamat, kus kaup saabub liidu tolliterritooriumile;

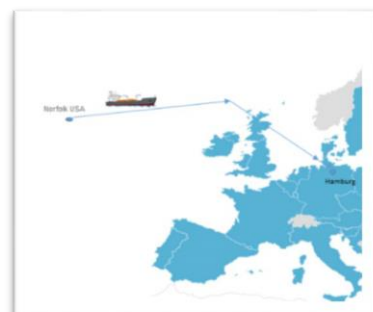


- **meritsi** mõnda liidu tolliterritooriumi osaks olevasse Prantsuse ülemeredepartemangu ja sealt otse liidu tolliterritooriumi mõnesse teise osasse (või vastupidi) veetava kauba puhul **esimest sadamat**, kus kaup saabub liidu tolliterritooriumile, **tingimusel et see seal maha või ümber laaditakse**;



Kui tingimused ei ole täidetud, on kauba liidu tolliterritooriumile toomise kohaks kas meritsi veetava kauba puhul lossimissadam või muul viisil veetava kauba puhul koht (esimene sadam, sisenemistolliasutus või piiri ületamise koht), mis asub liidu tolliterritooriumi selles osas, kuhu kaup saadetakse;

- **meritsi** ja seejärel ilma ümberlaadimiseta **siseveeteedel** veetava kauba puhul **esimest sadamat**, kus saab toimuda mahalaadimine;



- **raudteed, siseveeteed või maanteed** pidi veetava kauba puhul **sisenemistolliasutuse asukohta**;



- **muul viisil** veetava kauba puhul kohta, kus ületatakse **liidu tolliterritooriumi piir**;



- Kui kaup tuuakse liidu tolliterritooriumile ja seejärel veetakse kõnealuse territooriumi teise osasse läbi väljaspool liidu tolliterritooriumi asuvate territooriumide, kauba liidu tolliterritooriumile toomise kohaks see koht, kus kaup **kõigepealt kõnealusele tolliterritooriumile toodi**, tingimusel et kaup veetakse läbi nende territooriumide tavalist marsruuti pidi otsesihth kohta.

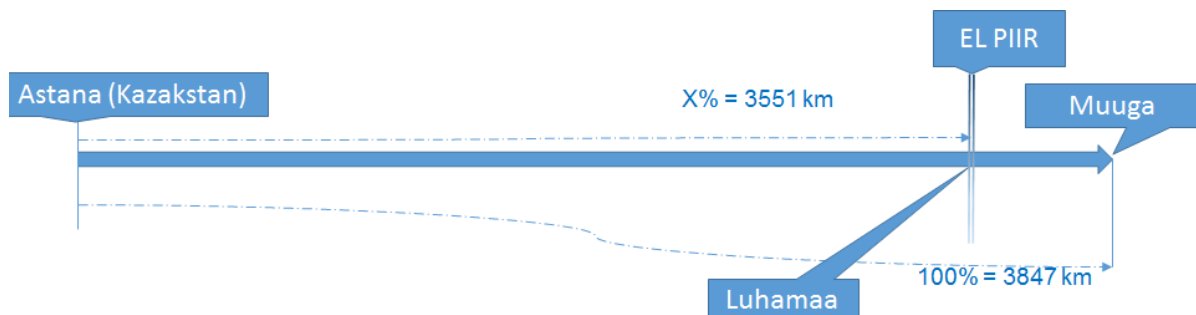


Seda kohaldatakse ka kauba maha- või ümberlaadimisel või ajutisel peatumisel väljaspool liidu tolliterritooriumi asuvatel territooriumidel **ainult veoga seotud põhjustel**.

Kui tingimused ei ole täidetud, on kauba liidu tolliterritooriumile toomise kohaks kas meritsi veetava kauba puhul lossimissadam või muul viisil veetava kauba puhul koht (esimene sadam, sisenemistolliasutus või piiri ületamise koht), mis asub liidu tolliterritooriumi selles osas, kuhu kaup saadetakse.

1.7. Veokulude proportsionaalsus

Kui kaup veetakse liidu tolliterritooriumile toomise kohast edasi **sama veovahendit kasutades**, hinnatakse veokulusid proportsionaalselt kauba liidu tolliterritooriumile toomise kohani ja sellest edasi läbitud vahemaaga, kui tollile ei esitata tõendeid kulude kohta, mis oleks võinud kaasneda kauba vedamisega liidu tolliterritooriumile toomise kohani harilikult rakendatavate kaubaveohindade alusel.



Õhutranspordi kulud, sealhulgas õhuteed pidi veetavate kiirkullerisaadetiste kulud, mis tuleb kauba tolliväärtusele lisada, määratakse RA [lisa 23-01](#) kohaselt.



Kui vedu on tasuta või selle korraldab ostja, arvutatakse tolliväärtusega hõlmatud veokulud vastavalt sama transpordiliigi puhul harilikult rakendatavatele kaubaveohindadele.

Juhul, kui on tegemist **multimodaalse veoliigiga**, kus on teada esimese ja teise veo väärtus, ning esimene vedu toob kaubad ELi territooriumile ja teine ELi territooriumil ühest punktist teise, tuleb esimest vedu vaadata vastavalt RA art 137 ehk teha kindlaks, mis on sellisel veol „esimene ELi sisenemise koht”. Õhutranspordi puhul on selleks vastavalt RA art 137 lg 1 e): muul viisil veetava kauba puhul kohta, kus ületatakse liidu tolliterritooriumi piiri.

RA art 138 lg 2 lubab ELi piiri ületamist õhutranspordi puhul arvutada vastavalt lisale 23-01. St on võimalik eelnimetud multimodaalse veo puhul, kus esmane (ELi toomise transpordiliik) on õhutransport ja antud veo väärtus on teada, arvutada õhutranspordi kulud protsendiga.

Juhul kui õhuveo, millega kaup saabub EL territooriumile ja edasise muud liiki kaubaveo, millega kaup liigub EL ühest punktist teise, väärtused *ei ole eraldi teada*, ei saa vastavalt RA art 138 kasutada ei proportsionaalsust ega ka lisas 23-01 toodud protsente. Antud juhul saab kasutada RA art 138 lg 3 toodud põhimõtet, mis lubab „arvutada tolliväärtusega hõlmatud veokulud vastavalt sama transpordiliigi puhul harilikult rakendatavatele kaubaveohindadele”. Ehk juhul, kui on tegemist on multimodaalse veoga ja eraldi vedude väärtused ei ole teada, tuleb deklarendilt selgitada välja, kas EL-i siseveo maksumus või harilikult rakendatavad veohinnad, ning vastavalt sellele on võimalik esimest transporti (millega kaup ületab piiri) vaadelda vastavalt proportsionaalsuse põhimõttele (kui tegemist on maantee/mereveoga) või lisale 23-01 (kui tegemist on õhutranspordiga). Kogu multimodaalset veokulu ei saa sellisel juhul protsentuaalselt (vastavalt lisale 23-01) jagada.

1.8. Järjestikused edasimüügid

Meie kaubanduspraktikas on palju olukordi, kus kaup liigub kolme või enama ettevõtte tehingute tulemusena kolmandast riigist Liidu lõppsaajale. See teeb raskeks **peamise müügi** leidmise, sest nagu eelpool rõhutatud – **tehinguväärtuse aluseks on müük ekspordiks, mis toimub vahetult enne kauba toomist tolliterritooriumile ehk vahetult ennetollipiiri ületamist** (RA art 128).

Siinkohal olgu veelkord rõhutatud, et eelkõige peab tehingu(te) olemust teadma ja suutma tõendada KLIENT. Tolliagent peab esitama asjakohased küsimused ENNE tollideklaratsiooni vormistamist!

Vt ka [Tabel 1](#) ja Euroopa Komisjoni [juhust](#) (tõlge tulevikus meie kodulehel).

1.8.1. Üldised küsimused järjestikuste müükide puhul nn „peamine müük“ välja selgitamiseks

Siinkohal mõned kontrollküsimused, mis aitavad ettevõttel ja tolliagendil jõuda peamise müügi leidmiseni ja tehinguväärtuse määramiseni. Samu küsimusi võib esitada toll tollivormistuse käigus ja klient peab (tolliväärtuse õigsuse kontrollimise eesmärgil) oskamanendele ka vastata (küsimuste loetelu ei ole lõplik):

- 1) Tehingute toimumine:
 - Millal toimus esimene tehing? Kuupäev ja vajadusel kellaaeg⁷
 - Millal toimus teine tehing? Kuupäev ja vajadusel kellaaeg
 - Millal toimus kolmas tehing? Kuupäev ja vajadusel kellaaeg
 - Millal toimus ... tehing? Kuupäev ja vajadusel kellaaeg
- 2) Millal ületas kaup tollipiiri? Kuupäev ja vajadusel kellaaeg. **Vahetult** pärast millist tehingut?
- 3) Kas selle tehingu osapooled olid omavahel seotud isikud ja kas seotus mõjutas kauba hinda?
- 4) Kas kauba müüjale tehakse veel mingisuguseid makseid?
- 5) Kas lepingust tulenevalt on ostjal mingeid piiranguid? Kohustusi?

1.8.2. Mõned näited järjestikustest edasimüükidest (tegelikke olukordi võib olla rohkem)

Näidetes on kasutatud kolme ettevõtet asukohtades RU, LT ja EE.

- 1) Oletame, et RU-LT müük ei ole otseses mõttes **müük ekspordiks**, sest LT isik küll omandab kauba RUs, kuid ta ei tea omandamise momendil, millisesse riiki ja kellele kauba edasi müüb. (Tegemist võib olla vahendajaga või äriliste kaalutlustega vms). Kuni kaup ei ole hakanud tootja poolt liikuma kauba **saajale ELis**, ei saa öelda, et on toimunud müük ekspordiks EL. Sama hästi võib kauba uus omanik (LT) müüa kauba teisele RU ettevõtjale või mõne muu kolmanda riigi esindajale.

Kui kaup selle müügi tulemusena **liiguks RU-LT**, siis oleks tegemist müügiga ekspordiks LTsse, ehk ELi ja see müük on aluseks tehinguväärtusele, kui on täidetud ka muud tingimused (eelpool nimetatud).

⁷ Kellaajaline täpsus on oluline, kui esitatakse arved ühe ja sama kuupäevaga

- 2) Kui kaup liigub marsruudil RU-EE, kuid kauba omanik vahetub vastavalt RU-LT ja LT-EE, on väga oluline kindlaks teha, **kumb müükidest toimus vahetult enne tollipiiri ületamist**. Kas RU-LT või LT-EE ja jällegi, kas see müük vastab kõikidele tehinguväärtuse kohaldamiseks vajalikele tingimustele (sh milline oli müük ekspordiks ELi). Asjaolusid peab teadma ettevõtte (importija/deklarant) ise.
Kui ta ei tea, siis on tema kohustus see kindlaks teha!

3) Oletagem, et eelmises näites toodud müükidest on **peamiseks müügiks** esimenemüük (RU-LT), kuna selle müügi tulemusena liikus kaup üle tollipiiri (müük oli otseselt aluseks ekspordiks ELi). Sellisel juhul peab lõppsaaja/deklarant (EE) omama selle tehingu toimumise tõenduseks dokumente (ARVE), samuti peab deklarant olema kindel, et esimese tehingu (peamise müügi) osapooled ei ole seotud isikud, või kui on, siis tehingu hind ei ole sellest mõjutatud! EE ettevõtte peab olema suuteline muretsema vastavad tõendid (RA 134) – nn **võrdlusväärtused**, tollile esitamiseks. Kui EE ettevõtte peamise müügi asjaolusid tõendada ei suuda (näiteks tal puudub selle müügitehingu hind või muu oluline teave), siis ei ole tolliväärtuse määramine tehinguväärtuse alusel võimalik.

Kokkuvõtteks peab rõhutama, et järjestikuste tehingute puhul tuleb alati selgitada, milline müükidest on nn **peamine müük**. Esimese (eelneva) müügi arvestamise puhul tehinguväärtuse alusena peab ettevõtte (importöör/deklarant) olema veendunud, et nimetatud tehing vastab kõikidele tehinguväärtuse tingimustele ja tolli nõudmisel on võimalik esitada arve. See on eelkõige importööri ja tolliagendi ülesanne, selgitamaks välja tehingu(te) tegelikud asjaolud. Tolli kohustuseks on nende asjaolude kontrollimine.

II Teised tolliväärtuse määramise meetodid

NB! Tolliväärtuse teiseste meetodite kasutamine on lubatud ainult siis, kui tehinguväärtuse kasutamine ei ole võimalik!

Näited, millal tehinguväärtuse kasutamine on välistatud:

- a) Puudub ostu-müügitehingut tõendav arve.
- b) tasuta saadetised – kingitused, näidised, reklaammaterjal. Kui tehinguga ei kaasne maksmist, ei saa seda pidada müügiks. Samuti ei saa määrata tehinguväärtust nn „sümboolse hinna“ puhul.
- c) Kaubad, mis on nn „komisjonimüügil“. See on kauplemise viis, millal kaubad lähetatakse saajale mitte müügi tulemusena, vaid kavatsusega, et kauba saaja müüb need tarnija nimel parima võimaliku hinnaga. Ajal, mil kaubad deklareeritakse vabasse ringlusse, ei ole müüki veel toimunud.
- d) Vahendajate poolt imporditud kaubad. Vahendaja ei osta kaupa, kuid müüvad need pärast vabasse ringlusse deklareerimist kauba omaniku nimel. Selline käitumine hõlmab tervet rida olukordi, kaup edastatakse vahendajatele, ilma et see oleks olnud müügitehingu objektiks.
- e) Kaubad imporditakse ettevõtte erinevate harude poolt. Müüki ei saa toimuda, kuna müük eeldab tehingut kahe eraldiseisva juriidilise isiku vahel.
- f) Kaubad imporditakse rendi- või liisingulepingu alusel. Sellised tehingud ei kujuta endast müüki, isegi siis, kui leping sisaldab võimaluse kauba osta.

- g) Kaubad on laenutatud jäädes samal ajal omaniku omandusse. Kaubad (sageli erinevad masinad) laenab omanik kliendile. Sellised tehingud ei too kaasa müüki.
- h) Kaubad (jäätmekäsitlus ja jäätmed) imporditakse hävitamise eesmärgil ELi. Saatja maksab osutatava teenuse eest. Importija ei pea antud juhul kauba eest maksma, vaid talle makstakse kaupade vastuvõtmise ja hävitamise eest. Müüki ei toimu. Tutvuge palun ka meie kodulehel oleva juhendiga [„Juhendkiri kahjustunud kaubale tolliväärtuse määramiseks“](#) ja [Komisjoni juhendiga tolliväärtuse määramisest jäätmetele](#).

2. Identse kauba tehinguväärtus

Teiseks tolliväärtuse määramise meetodiks on identse kauba tehinguväärtuse meetod.

Identseteks loetakse kaubad, mis:

- on toodetud ühes ja samas riigis;
- on igas suhtes ühesugused, kaasa arvatud kauba füüsilised omadused, kvaliteet ja maine.

Väikeste väliserinevuste korral käsitatakse kaupa identsena, kui see muidu vastab kõnealusele määratlusele. Kui ei ole võimalik leida sama tootja toodetud kaupa, siis võib võtta võrdluse aluseks mõne teise tootja poolt toodetud kaubad.

Sellised kaubad peavad olema Euroopa Liitu eksportimiseks müüdud ja eksporditud samal ajal või ligikaudu samal ajal, kui see kaup, mille väärtust määratakse.

Tolliväärtus põhineb juba eelnevalt ELi tolli poolt aktsepteeritud identsete kaupade tolliväärtusel, mis on määratud vastavalt esimesele tolliväärtuse meetodile ehk tehinguväärtuse meetodile. Kui leidub identne kaup, mida on müüdud sarnasel kaubanduslikul tasemel (jaemüük või hulgimüük) ja ligikaudu samas koguses, siis tuleb kasutada selle kauba tehinguväärtust.

Kui selliseid tehinguid on rohkem kui üks, võib kasutada tehingut, mille väärtus oli kõige väiksem.

Kui ei ole võimalik leida identset kaupa, mis oleks imporditud ligikaudselt samas koguses, siis võib kasutada ka tehingut, mis on toimunud erineval kaubanduslikul tasemel või mille kogus on olnud erinev. Sellisel juhul tuleb tolliväärtuse määramisel selliseid erinevusi aluseks võtta.

Samuti tuleb arvestada erinevate tehingute kohale toimetamise kulutustega, mis võivad vastavalt kauba kogusele või kohale toimetamise viisile vms, erineda.

Tõendusmaterjaliks ja lisainformatsioonina võib tollile esitada näiteks koopia teise liikmesriigi impordideklaratsioonist (või mõni samaväärne sisenemisdokument) ja selle juurde kuuluvad dokumendid. **Tähtis on, et tegemist on ligilähedalt samal ajal (aeg ei ole mõjutanud hinda) imporditud identse kaubaga, mille tolliväärtus on määratud tehinguväärtuse meetodil.**

2.1. Mõned näited identse ja sarnase kauba tehinguväärtuse kasutamiseks

- 1) Sarnane kaubanduslik tase ja kogus – korrigeerimine ei ole vajalik.

Hulgimüüja impordib 1700 toodet, mille puhul ei ole võimalik kasutada tehinguväärtuse meetodit. Ettevõtjal on esitada tollile ühe teise hulgimüüja tollideklaratsioon, millest nähtub, et sarnases koguses (1700 toodet) identset/sarnast kaupa on hiljuti imporditud. Toll on aktsepteerinud tehinguväärtuse meetodi alusel arvestatud kauba tolliväärtuse – 6 €/tk. Järeldus: kuna kogus ja kaubanduslik tase on samad, võib hulgimüüja deklareerida oma kaubad tolliväärtusega 6 €/tükk CIP.

- 2) Sarnane kaubanduslik tase, kuid erinev kogus – korrigeerimine ei ole vajalik.

Ettevõtte impordib 2000 artiklit kaupa, millele ei ole võimalik määrata tolliväärtust tehinguväärtuse meetodi alusel. Importija esitab tollile teise tollideklaratsiooni, millelt on näha, et sama kaupa on hiljuti imporditud 1700 artiklit. Deklaratsioonil olev tolliväärtus on aktsepteeritud tolli poolt tehinguväärtusena. Kaubaartikli CIF tolliväärtus on 6 €/tk. On tõendatud, et kauba müüja müüb identseid/sarnaseid kaupu 6 €/tk olenemata kauba kogusest. Järeldus: kuna kaubanduslik tase on sama ja koguse erinevus ei mõjuta hinda, ei ole hinna korrigeerimine sellest tulenevalt vajalik. Toll võib aktsepteerida CIF väärtust 6 €/tk.

- 3) Erinevad kaubanduslik tase ja kogus – korrigeerimine ei ole vajalik.

Ettevõtja impordib 1500 toodet, millele ei ole võimalik määrata tolliväärtust tehinguväärtuse meetodi alusel. Importija esitab tollile teise tollideklaratsiooni, millelt on näha, et jaemüüja on hiljuti importinud 1200 artiklit identset/sarnast kaupa. Deklaratsioonil olev tolliväärtus on aktsepteeritud tolli poolt tehinguväärtusena. Kaubaartikli CIF tolliväärtus on 6 €/tk. On tõendatud, et kauba müüja müüb identseid/sarnaseid kaupu 6 €/tk olenemata kauba kogusest ja kauba ostja kaubanduslikust tasemest/taustast. Järeldus: kuna ei kaubanduslik tase ega kaostetav kogus ei mõjuta kauba hinda, võib toll aktsepteerida CIF väärtust 6 €/tk.

- 4) Sarnane kaubanduslik tase, kuid erinev kogus – korrigeerimine on vajalik.

Hulgimüüja impordib 1700 toodet, millele ei ole võimalik määrata tolliväärtust tehinguväärtuse meetodi alusel. Importija esitab tollile teise tollideklaratsiooni, millelt on näha, et teine hulgimüüja on hiljuti importinud 2300 artiklit identset/sarnast kaupa. Deklaratsioonil olev tolliväärtus on aktsepteeritud tolli poolt tehinguväärtusena.

Tolliväärtuseks on märgitud CIF 4,75 €/tk. Tõendatud on, et kauba müüja müüb sama kaupa erineva hinnaga olenevalt kauba kogusest. Vastavalt hinnakirjale:

vähem kui 2000 tk – tk hind 5 €

2000 tk või enam – tk hind 4,75 €

Järeldus: kuna kaubanduslik tase on sama, ei ole vaja hinda sellest tulenevalt korrigeerida, küll aga vajab korrigeerimist hind tulenevalt koguse erinevusest. Hinnakiri näitab, et kui müüakse 1700 tk toodet, siis on ühe artikli hinnaks 5 €. Seetõttu tuleb eelnevalt deklareeritud identsete/sarnaste kaupade ühikuhinda suurendada 0,25 € võrra. Toll võib aktsepteerida CIF väärtust 5 €/tk.

- 5) Erinev kaubanduslik tase, kuid sama kogus – korrigeerimine on vajalik.

Hulgimüüja impordib 2800 toodet, millele ei ole võimalik määrata tolliväärtust tehinguväärtuse meetodi alusel. Importija esitab tollile teise tollideklaratsiooni, millelt on näha, et jaemüüja on hiljuti importinud 2800 artiklit identset/sarnast kaupa.

Deklareeritud CIF tolliväärtus on 2,5 €/tk. Tollile esitatakse tõendid, millest nähtub, et kauba müüja muudab hinda vastavalt ostja kaubanduslikust tasemest. Hinnakirja alusel antakse hulgimüüjale 20% hinnasoodustust samal ajal kui jaemüüja maksab 100% hinnakirjas näidatud hinnast. Järeldus: kuna kogus on sama, siis sellest tulenevalt ei ole kauba hinda vaja korrigeerida, küll vajab hind muutmist tulenevalt kaubanduslikust tasemest. Vastavalt hinnakirjale saab hulgimüüja 20% hinnaalandust. Seetõttu võib toll aktsepteerida vähendatud väärtust ($2,5 \times 20\% = 0,5$) 0,5 €/tk.

Identse/sarnase kauba tehinguväärtuse alusel deklareeritakse kaup CIF 2 €/tk.

6) Erinevad kaubanduslik tase ja kogus – korrigeerimine on vajalik.

Hulgimüüja impordib 2500 toodet, millele ei ole võimalik määrata tolliväärtust tehinguväärtuse meetodi alusel. Ettevõtja esitab tollile tollideklaratsiooni, millega on imporditud identset/sarnast kaupa jaemüüja poolt, koguses 1500 tk. Deklaratsioonis olev tolliväärtus on aktsepteeritud tolli poolt tehinguväärtusena. Tolliväärtuseks on märgitud CIF 2,5 €/tk. Tollile esitatakse tõendid, millest nähtub, et kauba müüja muudab hinda vastavalt ostetud kauba kogusele, samuti antakse hulgimüüjale 20% hinnasoodustust samal ajal kui jaemüüja maksab 100% hinnakirjas näidatud hinnast.

Vastavalt hinnakirjale:

vähem kui 2000 tk – tk hind 2,5 €

2000 tk või enam – tk hind 2 €

Järeldus: hinna korrigeerimine on vajalik, kuna kogus on erinev. Vastavalt hinnakirjale on 2500 eseme ühikuhinnaks 2 €/tk, seega tuleb identsete/sarnaste kaupade väärtust vähendada 0,5 € ühiku kaubaartikli kohta. Samuti on vajalik korrigeerimine tulenevalt kaubanduslikust tasemest, kuna hulgimüüjale võimaldab müüja 20% allahindlust. Kuna kauba väärtust on juba korrigeeritud tulenevalt kogusest (2 €/tk) ($2,0 \times 20\% = 0,4$) 0,4 ühikut.

Identse/sarnase kauba tehinguväärtuse alusel deklareeritakse kaup CIF väärtusega 1,6 € ühikut.

3. Sarnase kauba tehinguväärtus

Kolmandaks tolliväärtuse määramise meetodiks on sarnase kauba tehinguväärtuse meetod.

Sarnasteks loetakse kaubad, mis:

- on toodetud ühes ja samas riigis,
- ei ole igas suhtes ühesugused, kuid:
 - neil on sarnased omadused ja koostis,
 - need omadused võimaldavad täita samasugust otstarvet ja üksteist kaubanduslikult asendada.

Selleks et määrata kindlaks, kas kaup on sarnane, tuleb muude tegurite hulgas arvesse võtta ka kauba kvaliteeti, mainet ja kaubamärgi olemasolu.

Üldjuhul peaks kaup olema toodetud sama tootja poolt.

Sellised kaubad peavad olema Euroopa Liitu eksportimiseks müüdud ja eksporditud samal ajal või ligikaudu samal ajal, kui see kaup, mille väärtust määratakse.

Tolliväärtus põhineb juba eelnevalt EL tolli poolt aktsepteeritud sarnaste kaupade tolliväärtusel, mis on määratud vastavalt esimesele tolliväärtuse meetodile ehk tehinguväärtuse meetodile. Kui leidub sarnane kaup, mida on müüdud sarnasel kaubanduslikul tasemel ja ligikaudu samas koguses, siis tuleb kasutada selle kauba tehinguväärtust.

Kui selliseid tehinguid on rohkem kui üks, võib kasutada tehingut, mille väärtus oli kõige väiksem.

Kui ei ole võimalik leida sarnast kaupa, mis oleks imporditud ligikaudselt samas koguses, siis võib kasutada ka tehingut, mis on toimunud erineval kaubanduslikul tasemel või mille kogus on olnud erinev. Sellisel juhul tuleb tolliväärtuse määramisel selliseid erinevusi aluseks võtta.

Samuti tuleb arvestada erinevate tehingute kohale toimetamiste kulutustega, mis võivad vastavalt kauba kogusele või kohale toimetamise viisile vms, erineda.

Tõendusmaterjaliks ja lisainformatsioonina võib tollile esitada näiteks koopia teise liikmesriigi impordideklaratsioonist (või mõni samaväärne sisenemisdokument) ja selle juurde kuuluvad dokumendid. Tähtis on, et tegemist on ligilähedalt samal ajal (aeg ei ole mõjutanud hinda) imporditud sarnase kaubaga, mille tolliväärtus on määratud tehinguväärtuse meetodil.

Vt ka [punktis 2.1](#) toodud näiteid.

4. Tuletatud väärtus ehk ühikuhinna väärtuse meetod

Deklarandi taotluse korral võib vahetada tuletatud väärtuse meetodi ja arvutatud väärtuse meetodi kasutamise järjekorra.

„X“ – imporditav kaup, millele on vaja määrata tolliväärtus⁸.

„Y“ – kaup, mille ühikuhind võetakse „X“ tolliväärtuse määramisel arvesse.

Tuletatud väärtuse meetod näeb ette **sellise ühikuhinna** kasutamist, millega imporditud kaupa „Y“ **on liidus müüdud** impordiaegses seisundis ja **samal ajal** või ligikaudu samal ajal, kui kaup „X“, mille väärtust määratakse, imporditi (meetod 4A).

Kui ei leidu kaupa „Y“, mida on müüdud **samal ajal** (või ligikaudu samal ajal), **voib** kasutada ühikuhinnana ka hinda, millega imporditud kaupa „Y“ on müüdud **kõige varem pärast** selle kauba „X“ importi ja igal juhul 90 päeva jooksul pärast kõnealust „X“ importimist. See eeldab „X“ kaubale lihtsustatud deklaratsiooni vormistamist. Lisadeklaratsioon vormistatakse pärast „Y“ väärtuse selgumist (meetod 4B).

⁸ Selleks, et seadustiku jutt arusaadavam oleks, nimetame kauba, millele on vaja määrata tolliväärtus „X“ ja kaup, mille ühikuhinnaga seda samastatakse „Y“.

Arvesse ei tohi võtta müüke:

- mis toimuvad kaubanduslikul tasemel, v.a esimene müük pärast importimist;
- seotud isikutele;
- isikutele, kes otse või kaudselt tarnivad LTS artikli 71 lõike 1 punktis b loetletud kaupu ja teenuseid tasuta või alandatud hinnaga selleks, et imporditud kaupa toota ja ekspordiks müüa;
- kogustes, mis ei ole piisavad ühikuhinna määramiseks.

Kaupade „Y“ ühikuhinnast võib maha arvata:

- komisjonitasud või kasum ja üldkulude katmiseks mõeldud summa;
- liidu tolliterritooriumil tekkinud tavalised veo- ja kindlustuskulud ja muud nendega seotud kulud;
- imporditoll- ja muud maksud, mida tuleb liidu tolliterritooriumil maksta seoses kauba impordi või müügiga.

Tõendavad dokumendid:

- meetod 4A:
 - arve, mille alusel on kaupa „Y“ imporditud ja mis näitab kauba ühikuhinda kõige suuremas üldkoguses,
 - kaupade hinnakiri,
 - muud tolliga kokkulepitud dokumendid.
- meetod 4B (lihtsustatud deklaratsioon):
 - proforma,
 - kauba väärtust sisaldav avaldus vms,
 - muud tolliga kokkulepitud dokumendid.

Kiiresti rikneva kauba (värske puu- ja köögivilja, samuti lõikelilled) tolliväärtuse määramisel on lubatud kasutada nn „müügi aruande menetlust“, see tähendab aluseks võetakse kinnitus/avaldus/väljavõtte ostu või müügi neto tulemustest, mis näitab nii makstavat komisjonitasu kui ka kõiki teisi tasusid.

Kõige lihtsam on tuletatud väärtuse määramist selgitada näidete abil.

Näide 1. Kolmandas riigis asutatud äriühingul A on liikmesriigis filiaal B, mille kaudu ta müüb liidu sõltumatutele ostjatele plastist kirjatarbeid. B ei ole omaette juriidiline isik. B ei osta kaupa, kuid selle saamisel A-lt suunab ta kauba vabasse ringlusse ning ladustab selleoma laos. Antud juhul ei saa kaupade tolliväärtust määrata identsete või sarnaste kaupade tehinguväärtuse alusel, sest selline kaup puudub.

Kuna tolliväärtust ei saa määrata tolliseadustiku artikli 70 ega 74 lõike 2 punkti a ja b järgi, on kohane määrata kaubale väärtus vastavalt artikli 74 lõikele 2 punktile c. Kui arvestada eeltoodud fakte, siis B müüb imporditavat kaupa A nimel liidus.

Vastavalt sellele võib tuletatud väärtuse meetodi kohaselt lubada ettevõttel lahutada kõnealuse kauba müügist saadud kasumi ja sellega seotud üldkuludele vastava summa tingimusel, et need on kooskõlas sama liiki või laadi⁹ toodete müüki iseloomustavate näitajatega.

Näide 2. Kiiresti riknevale kaubale tolliväärtuse määramine. Liikmesriigi ettevõtja B on kolmanda riigi lõikelilled müüja agent. B transpordib kaubad liitu ilma, et toimunud oleks ost-müük. Tema ülesandeks on vahendada lillede müüki liidu edasimüüjatele. B vormistab lihtsustatud deklaratsiooni (deklaratsioonile ei ole märgitud kauba tolliväärtust). B müüb lilled kolmanda riigi kauba omaniku nimel. Müügihinnast kujuneb kauba tolliväärtus tuletatud väärtuse meetodil.

Kaubad müüakse 10 000 € eest. Transpordikulud EL sees on 200 €. Kauba tollimaksumäär on 10% (1000 €). Agent saab kaupade müügist komisjonitasu 10% (1000 €). Kaupade tolliväärtus on seega $10\,000 - 200 - 1000 - 1000 = 7800$ €.

5. Arvutatud väärtuse meetod

Arvutatud väärtuse meetodi aluseks on kaupade tootmismaksumus. Tavaliselt on see kasutatav ainult siis, kui varustaja ja importija on omavahel seotud isikud.

Seda meetodit on lubatud kasutada enne tuletatud väärtuse meetodi kasutamist.

Arvutatud väärtus baseerub järgmistel elementidel:

- kauba tootmiseks kasutatud materjal ja kauba tootmise ning muu töötlemise kulud või väärtus;
- kasum ja üldkulud;
- transpordi-, kindlustus-, laadimis- ja käitlemiskulud kohani, kus kaup tuuakse ELi tolliterritooriumile.

Tõendavad dokumendid:

- deklarant peab olema võimeline andma informatsiooni kaupade väärtus kujunemise (arvutamise) kohta. See informatsioon peab tuginema tootja aruannetele. Sellised aruanded peavad järgima head raamatupidamistava;
- deklarant/importija peab samuti olema võimeline esitama informatsiooni tootja kasumi ja üldiste kulude kohta. Kasum ja kulud peavad olema võrdväärsed üldiselt saadavate kasumitega ja tehtavate kulutustega samas riigis samal alal tegutsevatel teistel tootjatel kaupade eksportimisel Euroopa Liitu.

⁹ «samasse klassi või liiki kuuluv kaup» tähendab kaupa, mis kuulub teatud tootmisharus või -sektoris toodetud kaubarühmavõi -sortimenti ja hõlmab ka identset või sarnast kaupa (GATT 1994 VII artikli rakendamise leping art 15 lg 3).

6. Varumeetod

Viimast tolliväärtuse määramise meetodit nimetakse varumeetodiks, sest seda võib kasutada ainult juhul, kui ühtegi eelnevat meetodit kasutada võimalik ei ole.

LTS art 74 lg 3 näeb ette, et kui tolliväärtust ei ole võimalik määrata eelnevate meetodite alusel, määratakse see liidu tolliterritooriumil kättesaadavate andmete alusel, kasutades kohaseid meetodeid, mis on kooskõlas:

- a) üldise tolli- ja kaubanduskokkuleppe VII artikli rakendamise lepinguga;
- b) üldise tolli- ja kaubanduskokkuleppe VII artikliga;
- c) LTS tolliväärtuse määramist käsitleva peatükiga.

Selle meetodi alusel määratakse kaubale tolliväärtus, kasutades WTO tolliväärtuse määramise printsiipe. Selleks tuleb **paindlikult** kasutada eelmisi meetodeid võttes arvesse ebatavalisi asjaolusid.

Näiteks: kauba tolliväärtus määratakse identse või sarnase kauba meetodil, kuid identne või sarnane imporditud kaup ei ole toodetud samas riigis.

Näiteks: tuletatud väärtuse meetodi reeglis toodud 90 päeva limiiti võib pikendada või tolliväärtuse aluseks võib võtta hinna, mida **oleks tulnud maksta**, kui kaubad oleksid ostetud (näiteks varustaja poolse hinnakirja alusel, mille alusel ta müüb kaupa teistele ELiostjatele). Selline lähenemine on kooskõlas WTO tolliväärtuse printsiipidega.

Tõendavad dokumendid olenevad sellest, millist meetodit on võimalik paindlikult kasutada.

III Tolliväärtuse lihtsustus

Üldreegel näeb ette, et kui kauba tolliväärtust ei ole mingil põhjusel võimalik tollideklaratsiooni aktsepteerimise hetkel kindlaks määrata, **koostatakse lihtsustatud deklaratsioon** vastavalt LTS artiklile 166.

Juhul, kui mingil põhjusel toob lihtsustatud deklaratsiooni kasutamine endaga kaasa **ebaproportsionaalsed halduskulud**, võib ettevõtja taotleda tollilt luba kasutada tolliväärtuse lihtsustust.

See tähendab, et teatud konkreetsete kriteeriumite alusel määratakse kindlaks järgmised summad, kui neid ei ole võimalik kindlaks määrata tollideklaratsiooni **aktsepteerimise kuupäeval**:

- LTS artiklis 70 lõikes 2 nimetatud „**kõik imporditud kauba müügi tingimusena tehtud või tehtavad maksed**“;
- käesoleva juhendi [punktis 1.2](#) nimetatud tolliväärtusele **lisatavad elemendid**;
- käesoleva juhendi [punktis 1.3](#) nimetatud **elemendid, mida tolliväärtusele ei lisata**.

Luba selliste summade kasutamiseks antakse ettevõttele tingimusel, et:

- kindlaksmääratud tolliväärtus ei erine loa puudumise korral määratavast väärtusest märgatavalt.

Lisaks sõltub loa andmine sellest, kuivõrd taotleja vastab järgmistele tingimustele:

- tal puuduvad mis tahes tõsised tolli- ja maksuõigusaktide rikkumised (LTS artikli 39 punkt a);
- tal on üldtunnustatud raamatupidamispõhimõtetega vastavuses olev raamatupidamine, mis lihtsustab auditipõhiseid tollikontrolle. Raamatupidamisarvestuses säilitatakse varasemaid andmekirjeid, mis tagavad kontrollijale alates andmete sisestamisest toimikusse;
- tal on halduskorraldussüsteem, mis vastab ettevõtte tüübile ja suurusele ning on sobiv kaubavoogude haldamiseks, samuti on tal sisekontrollisüsteem, millega on võimalik avastada ebaseaduslikke või eeskirju eiravaid tehinguid.

IV Tolliväärtuse deklaratsioon/kohustuslikud tolliväärtuseandmed

Kui **saadetises sisalduva imporditud kauba tolliväärtus** on üle 20 000 euro, on deklarant kohustatud esitama tolliväärtusesse puutuvad üksikasjalikud andmed (ÜDA art 6).

Tavaolukorras sisaldab neid andmeid vabasse ringlusse lubamise tollideklaratsioon, kuid teatud olukordades võib toll nõuda eraldi tolliväärtuse deklaratsiooni ehk DV1 täitmist. DV1 tuleb täita siis, kui toll soovib selgitada tehingu tagamaid, ostja ja müüja omavahelist sõltuvust, tehtud makseid jne.

DV1 täitmist **nõutakse kauba saajalt**, sest ainult tema oskab kirjeldada müügitehingu üksikasju.

DV1 on võimalik täita nii arvutis kui ka paberil. Täidetavad versioonid on kättesaadavad meie [kodulehelt](#).

V Korduma kippuvad küsimused

Küsimus (K): Kuidas käituda juhul, kui toimunud ei ole ostu-müügi tehingut, näiteks ma sain kauba tootjalt näidisena?

Vastus (V): Sellisel juhul ei ole võimalik kasutada tehinguväärtuse meetodit. Kaubale tuleb määrata tolliväärtus, kasutades teiseid tolliväärtuse määramise meetodeid (vt punktid 2–6 käesolevas juhendis). Näited sellistest juhtudest on toodud teise peatüki [sissejuhatuses](#). Lisaks palume tutvuda vastava juhiseiga „[Näidiste import ja tolliväärtus](#)“ meie kodulehel.

K: Kuidas ma jõuan imporditud kauba tehinguväärtuseni?

V: Tuleb alustada hinnast, mida ostja on kauba eest tegelikult maksnud (või mida tuleb maksta) kauba müüjale – see tähendab kõiki makseid, mida ostja on teinud ostutehingu toimumiseks kas müüjale või kolmandale osapoolle et müüja saaks oma lepingujärgseid kohustusi täita. Näiteks perioodilised maksud (nt igakuised, -kvartaalsed või -aastased) või teatud ühekordsed tasud tuleb võtta arvesse (näiteks seadistus-, projekteerimis-, arendustasud).

K: Mida teha juhul, kui on toimunud mitu eelnevat müüki? (Kui kaupu on müüdud rohkem kui kord enne importi vabaks ringluseks.)

V: Tuleb selgitada välja, milline müükidest oli nn „peamine müük“, see tähendab **tehinguväärtuse aluseks on müük ekspordiks, mis toimub vahetult enne kauba toomist tolliterritooriumile**. Vt täpsemalt [punkti 1.4](#).

K: Millist informatsiooni ja dokumente nõuab toll järjestikuste müügitehingute puhul?

V: järjestikuste müügitehingute puhul on deklarandi kohustuseks teha kindlaks tehing (peamine müük), mis toimus vahetult enne tollipiiri ületamist ja mille puhul oli tegemist **müügiga ekspordiks** liidu tolliterritooriumile. Tõenduseks sobivad lepingud ettevõtete vahel, ekspordideklaratsioon, transpordidokumendid jne. Kindlasti tuleb esitada ARVE, mis on tehinguväärtuse aluseks.

K: Mis tähendab müük ekspordiks?

V: üldjuhul, kui tegemist on vaid ühe ostu-müügitehinguga (järjestikused müügid puuduvad), käsitatakse müügitehingu objektiks oleva kauba vabasse ringlusse lubamiseksdeklareerimist piisava tõendina selle kohta, et see on müüdud liidu tolliterritooriumile eksportimiseks. Ehk teisisõnu, üldjuhul on kauba tolliterritooriumile toomine piisav tõend selle kohta, et kaup müüdi ekspordiks ELi.

Ekspordiks müügi tõenduseks sobivad järgmised asjaolud:

- kaubad on toodetud vastavalt EU nõuetele
- vastavalt märgistusele on võimalik kindlaks teha, et neil ei saa olla muud sihtkohta
- kaubad on toodetud või töödeldud spetsiaalselt EL ostja jaoks
- kaubad on tellitud läbi tootja vahendaja kuid need tarnitakse otse tootjalt EL.

K: Kes peab täitma DV1?

V: tolliväärtuse andmete deklaratsiooni ehk DV1 peab täitma isik, kes omab kogu selle müügi kohta käivat informatsiooni. See tähendab, tal peab olema muuhulgas ligipääs ka asjakohastele raamatupidamisdokumentidele, mida hoitakse kolmandas riigis. See on vajalik et selgitada tollile lepingujärgseid asjaolusid ja esitada nõutavaid dokumente.

K: Kas tolliväärtuse muutmine peale kauba vabastamist on lubatud?

V: Kui tollideklaratsioon on tolli poolt aktsepteeritud ja **kaubad on lubatud vabasse ringlusesse**, siis üldjuhul ei ole deklaratsiooni muutmine tolliväärtuse korrigeerimiseks enam võimalik ehk teiste sõnadega tolliväärtuse muutmine peale kauba vabastamist ei ole üldjuhul lubatud. Põhjuseks on asjaolu, et peale kaupade vabastamist ei ole tollil enam võimalik kontrollida kaupade tegelikku olemust (kogust, kvaliteeti, kaubanimetusi jne).

Siiski teatud juhtudel lubab toll ka peale kaupade vabastamist korrigeerida tolliväärtust, sellised juhud on näiteks:

- kaup osutub defektseks RA artiklis 132 toodud juhtudel;
- kui isik on jätnud deklareerimata mõne kohustusliku tehinguväärtuse elemendi ja sellest tulenevalt kauba tolliväärtus suureneb (LTS art 173 lg 3);
- kui isik on kaupa deklareerides **teavitanud tolli** võimalikest hilisematest muudatustest tolliväärtuses. Sellisel juhul peavad need muudatused kajastuma **deklareerimise ajal** ka ettevõtete vahelises lepingus, arvel jm asjakohastel dokumentidel. Näiteks võtab ostja omale lepinguga kohustuse osta aasta jooksul mingi konkreetne kogus kaupa. Juhul, kui ta nõutud koguse ületab, saab ta 0,5% kogu aasta jooksul ostetud kauba väärtusest tagasi aga juhul, kui ta nõutud kogust ei osta, peab ta omakorda maksma 5% „trahvi“, ühel juhul tuleb kauba tolliväärtus korrigeerida väiksemaks, teisel juhul aga suuremaks.

K: Mis juhtub, kui toll kahtleb tehinguväärtuse õigsuses?

V: Kui tollil on kahtlus, et deklareeritud tehinguväärtus ei väljenda makstud või makstavat kogusummat, siis võib ta küsida lisateavet. Toll teavitab deklaranti selliste kahtluste alusest enne lõpliku otsuse tegemist. Deklarandile antakse piisavad võimalused oma arvamuse avaldamiseks. Kui kahtlusi ei hajutata, siis võib toll otsustada, et kauba väärtust ei saa määrata tehinguväärtuse meetodiga. Sellisel juhul antakse deklarandile võimalus määrata tolliväärtus, kasutades teisesid tolliväärtuse määramise meetodeid. Erandjuhul määrab toll tolliväärtuse ise.

K: Kas deklarant peab tollile tolliväärtuse määramise aluseid tõestama?

V: Tolliametniku nõudmisel on deklarant kohustatud esitama kõik dokumendid ja muu informatsiooni, mis on vajalik tollikontrolli lõpule viimiseks (LTS art 15). Samuti sätestab RA art 140, et kui tollil on põhjendatud kahtlus, kas deklareeritud tehinguväärtus väljendab LTS artikli 70 lõikes 1 osutatud makstud või makstavat kogusummat, võib ta paluda deklarandil esitada täiendavat teavet.

K: Kui kaua peab deklarant tollidokumente säilitama?

V: Vastavalt LTS artiklile 51, tuleb tollidokumente säilitada vähemalt 3 kalendriaastat.

K: Mis juhtub, kui mingil põhjusel on tolliväärtuse määramine kaupade deklareerimisel vabasse ringlusse võimatu?

V: Deklarandil on mitu võimalust. Üks võimalus on vormistada lihtsustatud deklaratsioon, millele hiljem järgneb lisadeklaratsioon juba kindlaks määratud tolliväärtusega. Teise võimalusena võib deklarant vormistada tavalise import vabaks ringluseks deklaratsiooni, paluda kaupade vabastamist, tagades eelnevalt maksud, mille maksmise vajaduses on tekkinud kahtlus. Sellist toimingut kutsutakse „tagatise esitamiseks“. Kui on selgunud tegelik tolliväärtus, võetakse vähemakstud maksud tagatisest. Enammakstud maksusumma vabastatakse. Tagatise esitamiseks on mitmeid vorme – sularaha sissemakse, käendus, muu tagatise vorm. Tagatise esitamine on sätestatud LTS artiklites 89–98.

K: Mida saab deklarant teha, kui ta ei ole tolli otsusega nõus?

V: Kui deklarant ei ole tolliotsusega nõus, siis on tal 30 päeva jooksul, alates otsuse kättesaamisest järgnevad võimalused:

- kas esitada vaie Maksu- ja Tolliametile ning taotleda haldusakti kehtetuks tunnistamist, muutmist või uue haldusakti väljaandmist või
- pöörduda, valet esitamata, kaebusega oma elu- või asukohajärgsesse halduskohtusse. Kirjaliku kaebuse võib toimetada ükskõik millisesse Eesti haldus- või maakohu kohtumajja.

K: Kas allahindlused võib tolliväärtusest lahutada?

V: Allahindlused on lubatud lahutada ainult siis, kui need on **seotud imporditava kaubaga** ja kui tollideklaratsiooni aktsepteerimise ajal on **müügilepingus ette nähtud** nende kohaldamine ja nende suurus. Allahindlusi, mis on seotud eelnevate importidega, ei saa hilisema impordi puhul arvestada.

K: Millised võivad olla põhjused, et minu kaup suunatakse täiendavasse kontrolli?

V: Põhjuseid võib olla palju, enamlevinud on:

- kui on tegemist järjestikuste edasimüükidega ja eelneva tehingu hind on kõrgem kui järgneva tehingu hind. Sellisel juhul ei ole tegemist normaalse kaubanduspraktikagaja toll võib kahtlustada madaldatud väärtusi, käibemaksupettust vms;
- kui kauba statistiline väärtus on võrreldes meie andmebaasis oleva kontrollväärtusega liiga madal. See võib viidata ostja ja müüja omavahelisele sõltuvusele, tahtlikult madaldatud hinnale või muudele kaalutlustele ja tingimustele, mille kauba müüja on kehtestanud;
- dokumentidel olevad andmed ei lähe kokku tollideklaratsioonil esitatud andmetega;
- kui on kahtlus et ostja ja müüja on omavahel seotud isikud;
- kui kaup deklareeritakse kui kaubanäidised.

Kõik kommentaarid ja ettepanekud on oodatud e-posti aadressil sirja.patrick@emta.ee.

Lisa 1. Testi oma teadmisi

1. X ostab kolmandast riigist ohtliku kemikaali. Ta taotleb vastavalt ametkonnalt impordilitsentsi ja see võimaldatakse talle tingimusel, et ta kasutab kemikaali ainult selleks ettenähtud tegevustes, millele ta taotluses viitas. Kas X võib kasutada tehinguväärtuse meetodit?
2. Y on leiutanud keemilise produkti, mida saab kasutada nii puhastusvahendina kui ka toidulisandina. X tahab seda toodet osta kui puhastusvahendit. Y on kauba patenteerinud mõlema kasutusotstarbe jaoks, kuid ta müüb kauba X-le kasutamiseks ainult kui puhastusvahend. X ei saa kasutada kaupa kui toidulisandit ilma et ta rikuks Y patenti. Kas see piirang annab põhjust tehinguväärtuse mitte kasutamiseks?
3. Ettevõtte nimega „XYZ heategevus“ ostab kolmandast riigist uue auto nominaalväärtusega. Ost-müük on aga kaetud tingimusega, et imporditud autot võib kasutada ainult heategevus- ning mittekasumlikul eesmärgil. Kas auto väärtuse määramine tehinguväärtuse meetodi alusel on õige deklareerides nominaalväärtuse, kui tehinguväärtuse?

Vastused:

1. Kuigi kehtestatud on piirang X poolt imporditud kaubale, on see riigi ametiasutuse kehtestatud. Seega on tehinguväärtuse kasutamine lubatud.
2. Kehtestatud on piirang X poolt imporditavale ja kasutatavale kaubale, kuid piirang ei mõjuta oluliselt kauba tolliväärtust. Seega võib x deklareerida kauba kui puhastusvahend jakasutada tehinguväärtuse meetodit.
3. Vastus on „ei“, sest antud juhul on tegemist tingimusega (ainult heategevuslikuks otstarbeks), mis märkimisväärselt mõjutab kauba hinda. Seega ei saa sellisele kaubale määrata tolliväärtust kasutades tehinguväärtuse meetodit.

Lisa 2. RA lisa 23-01

Tolliväärtuse sisse arvestatavad õhutranspordikulud

1. Alljärgnevas tabelis on esitatud:
 - a) kontinentide ja tsoonide järgi loetletud kolmandad riigid (1. veerg);
 - b) tolliväärtuse sisse arvestatavad õhutranspordikulude protsendid (2. veerg).
2. Kui kaupu veetakse riikidest või lennujaamadest, mis ei sisaldu alljärgnevas tabelis, v.a lõikes 3 nimetatud lennujaamad, kohaldatakse lähtekohale lähima lennujaama suhtes sätestatud protsenti.
3. Prantsusmaa ülemeredepartemangude suhtes, mis on osa liidu tolliterritooriumist, kohaldatakse järgmisi reegleid:
 - a) kaupade puhul, mis veetakse kolmandatest riikidest otse nendesse departemangudesse, arvestatakse tolliväärtuse sisse õhutranspordikulud tervikuna;
 - b) kaupade puhul, mis veetakse kolmandatest riikidest liidu Euroopa-ossa ning mis laaditakse ümber või maha ühes neist departemangudest, arvestatakse tolliväärtuse sisse üksnes need õhutranspordikulud, mis oleksid tekkinud siis, kui need departemangud oleksid olnud kaupade sihtkohaks;
 - c) kaupade puhul, mis veetakse nendesse departemangudesse kolmandatest riikidest või mis laaditakse ümber või maha liidu Euroopa-osas asuvas lennujaamas, on tolliväärtuse sisse arvestatavad õhutranspordikulud need, mis saadakse alljärgnevas tabelis toodud protsentide kohaldamisel kaupade vedamisel lähtelennujaamast ümber- või mahalaadimislennujaama.

Ümber- ja mahalaadimine kinnitatakse tolliasutuse asjakohase märkega lennuveokirjal või muul õhuveodokumendil. Kõnealuse kinnituse puudumisel kohaldatakse RA artiklit 137.

Lähteriik	Tolliväärtuse sisse arvestatavad õhutranspordi kogukulude protsendid
AMEERIKA	
<i>A tsoon</i> Kanada: Gander, Halifax, Moncton, Montreal, Ottawa, Quebec, Toronto Ameerika Ühendriigid: Akron, Albany, Atlanta, Baltimore, Boston, Buffalo, Charleston, Chicago, Cincinnati, Columbus, Detroit, Indianapolis, Jacksonville, Kansas City, Lexington, Louisville, Memphis, Milwaukee, Minneapolis, Nashville, New Orleans, New York, Philadelphia, Pittsburgh, St Louis, Washington DC Gröönimaa	70
<i>B tsoon</i> Kanada: Edmonton, Vancouver, Winnipeg Ameerika Ühendriigid: Albuquerque, Austin, Billings, Dallas, Denver, Houston, Las Vegas, Los Angeles, Miami, Oklahoma, Phoenix, Portland, Puerto Rico, Salt Lake City, San Francisco, Seattle Kesk-Ameerika: kõik riigid Lõuna-Ameerika: kõik riigid	78
<i>C tsoon</i> Ameerika Ühendriigid: Anchorage, Fairbanks, Honolulu, Juneau	89
AAFRIKA	
<i>D tsoon</i> Alžeeria, Egiptus, Liibüa, Maroko, Tuneesia	33
<i>E tsoon</i> Benin, Burkina Faso, Kamerun, Cabo Verde, Kesk-Aafrika Vabariik, Tšaad, Côte d'Ivoire, Djibouti, Etioopia, Gambia, Ghana, Guinea, Guinea-Bissau, Libeeria, Mali, Mauritania, Niger, Nigeeria, Senegal, Sierra Leone, Sudaan, Togo	50

<i>F tsoon</i>	61
Burundi, Kongo Demokraatlik Vabariik, Kongo Vabariik, Ekvatoriaal-Guinea, Gabon, Kenya, Rwanda, São Tomé ja Príncipe, Seišellid, Somaalia, Saint Helena, Tansaania, Uganda	
<i>G tsoon</i>	74
Angola, Botswana, Komoorid, Lesotho, Madagaskar, Malawi, Mauritius, Mosambiik, Namiibia, Lõuna-Aafrika Vabariik, Svaasimaa, Sambia, Zimbabwe	
AASIA	
<i>H tsoon</i>	27
Armeenia, Aserbaidžaan, Gruusia, Iraan, Iraak, Iisrael, Jordaania, Kuveit, Liibanon, Süüria	
<i>I tsoon</i>	43
Bahrein, Masqat ja Omaan, Katar, Saudi Araabia, Araabia Ühendemiraadid, Jeemen	
<i>J tsoon</i>	46
Afganistan, Bangladesh, Bhutan, India, Nepal, Pakistan	
<i>K tsoon</i>	57
Venemaa: Novosibirsk, Omsk, Perm, Sverdlovsk	
Kasahstan, Kõrgõzstan, Tadžikistan, Türkmenistan, Usbekistan	
<i>L tsoon</i>	70
Venemaa: Irkutsk, Kirensk, Krasnojarsk	
Brunei, Hiina, Indoneesia, Hongkong, Kambodža, Laos, Macau, Malaisia, Maldiivid, Mongoolia, Myanmar, Filipiinid, Singapur, Sri Lanka, Taiwan, Tai, Vietnam	
<i>M tsoon</i>	83
Venemaa: Habarovsk, Vladivostok	
Jaapan, Põhja-Korea, Lõuna-Korea	

AUSTRALIA ja OKEANIA	
<i>N tsoon</i> Austraalia ja Okeania: kõik riigid	79
EUROOPA	
<i>O tsoon</i> Venemaa: Nižni Novgorod, Samara, Moskva, Orjol, Rostov, Volgograd, Voronež Island, Ukraina	30
<i>P tsoon</i> Albaania, Valgevene, Bosnia ja Hertsegoviina, Fääri saared, Kosovo, Moldova, Montenegro, Norra, Põhja-Makedoonia, Serbia, Türgi	15
<i>Q tsoon</i> Šveits, Ühendkuningriik (v.a Põhja-Iirimaa)	5